

Handläggare

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2022-11-17

Ärendebeteckning
KS 2022/0037

Kommunfullmäktige

Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation 2022–2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar förslag till ”Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer 2022–2026”.

Bakgrund

År 2010 antog kommunfullmäktige ”Handlingsplan för att förebygga våld mot kvinnor i nära relationer”. Sedan dess har arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation utvecklats.

I Kalmar kommun har en omfattande mängd aktiviteter ägt rum och pågår fortfarande. Till exempel har Alternativ till våld (ATV) etablerats och kunskaperna om våld och metoder inom området gått framåt. Även lagstiftningen har förändrats. Samtidigt är det uppenbart att arbetet inte räckt till, det förebyggande arbetet har inte prioriterats och insatserna har inte heller varit samordnade.

Majoriteten lyfte i verksamhetsplanen 2021 fram följande inriktning för kvinnofridsområdet:

- Det förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor ska bedrivas långsiktigt
- Den lokala samverkan inom kvinnofridsområdet ska stärkas genom en lokal arbetsgrupp
- System för bättre uppföljning och analys inom kvinnofridsområdet ska utvecklas
- En lokal strategi mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation ska implementeras

Kommunledningskontoret Trygghet och säkerhet
Adress , | Besök

Tel 0480-45 00 00 vx | Fax Klicka här för att ange text. | Ann-
Sofie.Lagercrantz@kalmar.se

Kalmar kommun
WWW.KALMAR.SE

Genom arbetet i Kommun fri från våld (kommungemensam satsning där socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen, omsorgsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och kommunledningskontoret ingår) är ett samordnat långsiktigt våldspreventivt arbete under utveckling. Den lokala samverkan har även stärkts under 2021, dels genom ett idéburet offentligt partnerskap med Kalmars kvinno- och ungdomsjour, dels genom etablering av ett lokalt nätverk där relevanta myndigheter, civilsamhället, Kalmarsunds Gymnasieförbund och kommunens verksamheter deltar.

Tillsammans med polis och Länsstyrelsen i Kalmar län har också ett utvecklingsarbete kring lokala lägesbilder och uppföljningsinsatser påbörjats. Att ta fram och implementera en strategi med utgångspunkt i det aktuella kunskapsläget och lagstiftning återstår.

Målet med föreslagen strategi är att den ska bidra till ett mer effektivt och målinriktat arbete för att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation ska upphöra. Genom ett effektivt arbete förväntas den bidra till genomförandet av nationella och lokala mål, här avses bland annat det övergripande jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, samt delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Strategin ska också bidra till att Kalmar kommun säkerställer respekt för Sveriges internationella åtaganden inom området.

Likt regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inkluderar Kalmar kommuns strategi, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. De delar i strategin som avser prostitution och människohandel för sexuella ändamål tar sin utgångspunkt i den nationella handlingsplanen mot prostitution och människohandel. Insatser kopplat till hbtqi-personers utsatthet tar sin utgångspunkt i regeringens handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Strategin är också nära sammankopplad till den regionala strategin ”Ett jämställt Kalmar län 2017–2027” (Länsstyrelsen) som Kalmar kommun enligt tidigare beslut anslutit sig till samt Länsstyrelsens strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2027.

Den 1 mars 2022 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att förslag till ”Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation 2022–2026” skulle skickas på remiss. Svar inkom under våren 2022 och samtliga inkomna svar har nu beaktats och förslaget på strategi arbetats om.

Melker Labory
Samordnare brottsförebyggande arbete

Bilagor

1. Sammanställning remissvar
2. Reviderad strategi

Sammanställning remissvar ”Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation 2022–2026”

Bakgrund

Den 1 mars 2022 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att förslag till ”Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation 2022–2026” skulle skickas på remiss. Remissinstanserna var:

- Kalmar Kommunbolag AB
- Kultur- och fritidsnämnden
- Omsorgsnämnden
- Samhällsbyggnadsnämnden
- Servicenämnden
- Socialnämnden
- Södermöre kommunaldelsnämnd
- Utbildningsnämnden

- Kalmarsunds Gymnasieförbund
- Länsstyrelsen Kalmar län
- Polismyndigheten
- Region Kalmar län

- Kalmar Soroptimistklubb
- Kalmar Zontaklubb
- Kvinnojouren och ungdomsjouren Kalmar

Svar inkom under våren 2022 från samtliga aktörer utom Polismyndigheten och Kalmar Soroptimistklubb.

Sammanställning inkomma remissvar

Nedan följer en sammanställning av de synpunkter och förslag på förbättringar som inkom aktör för aktör.

Aktör	Synpunkt/förslag	Åtgärd
Kalmar Kommunbolag AB	Inga synpunkter eller förslag framförda. Kalmar kommunbolag AB ställer sig bakom strategin.	Ingen åtgärd.
Kultur- och fritidsnämnden	<p>Nämnde menar, på övergripande nivå, att det krävs ett gediget arbete för att förankra strategin på alla nivåer och att skapa samsyn kring vad den innebär.</p> <p>Ansvarsfördelning, olika roller samt gränsdragningar behöver klarläggas ytterligare.</p>	<p>Omarbetning har delvis gjorts med några tydligare skrivningar om att ansvaret ligger på hela kommunkoncernen. Strategin är allas gemensamma angelägenhet.</p> <p>Avseende de sex fokusområdena förtydligas inte ansvarsfördelningen utifrån samma tanke som ovan. Strategin är hela kommunkoncernens angelägenhet och de exakta formerna för arbetet beslutas inom vad som kan sägas bli respektive arbetsgrupp.</p>
	Nämnden menar också, på övergripande nivå, att tydligare målbeskrivningar behöver göras.	<p>Huvudmålet för strategin anges tydligt. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation ska upphöra.</p> <p>Fördjupade målbeskrivningar riskerar att göra strategin rigid och tanken är att mål, vilket anges i strategin, tydligt ska framgå i nämndernas och styrelsernas verksamhetsplaner varje år.</p>
	Att ett kunskapsstöd behöver kopplas till arbetet i förvaltningarna för att säkerställa att strategins syfte uppfylls.	Strategin anger att kommunens brotts- och våldsförebyggande funktion har en nyckelroll när det gäller kunskapsutveckling inom

		<p>kommunens verksamheter.</p> <p>Utöver detta är det av vikt att hela kommunkoncernen inom sina respektive skrän svarar för en egen kunskapsutveckling och aktivt söker att kunskapsutveckla sig.</p>
	<p>Under fokusområde våldsförebyggande arbete behöver en ansvarig utses kopplat till implementering av strukturerade universella våldsförebyggande program. Förvaltningens arbete idag är avhängigt skolans.</p>	<p>Avseende de sex fokusområdena förtydligas inte ansvarsfördelningen med hänvisning till att strategin är hela kommunkoncernens angelägenhet. Tanken är att de exakta formerna för arbetet beslutas inom vad som kan sägas bli respektive arbetsgrupp.</p>
	<p>Under fokusområde våldsförebyggande arbete lyfter också nämnden att punkten om att utgå från evidensbaserade riskfaktorer och intensifiera insatser till våldsutövare med höga risker för återfall i det återfallsförebyggande arbetet sträcker sig utanför nämndens ansvarsområde. Viktigt att förtydliga vem som är ytterst ansvarig.</p>	<p>En grundtanke med strategin är att engagera och få med hela kommunkoncernen i arbetet med att förebygga och motverka allt våld. På så sätt har alla ett ansvar och kultur- och fritidsförvaltningen möter i stor utsträckning samma individer som övriga med förvaltningar som är med och samverkar avseende denna punkt.</p> <p>Gällande frågan om förtydligande av ansvar se punkten ovan.</p>
	<p>Under fokusområde våldsförebyggande arbete punkten om att genomföra insatser för att påverka attityder till sexköp och pornografi påpekas att förvaltningen inte står med som samverkanspart, men att de har möjligheter att påverka attityder i mötet med människor och att de</p>	<p>Kultur- och fritidsförvaltningen har inkluderats som samverkanspart.</p>

	därför kan läggas till som part.	
	<p>Under fokusområdet tidig upptäckt av våld samt stärkt skydd och stöd för våldsutsatta punkten om att utveckla arbetet för att tidigt identifiera unga som säljer sex menar förvaltningen att ansvarig bör utses för insatsen åtgärder och uppföljning.</p> <p>Kalmarsunds Gymnasieförbund bör stå med som part.</p>	<p>För fråga om ansvar se punkter ovan. Avseende uppföljning sker detta på övergripande nivå i ordinarie delårs- och årsrapportering. På mer grundläggande nivå får vad som kan beskrivas som respektive arbetsgrupp formera sig.</p> <p>Gymnasieförbundet har skrivits in som samverkanspart.</p>
Omsorgsnämnden	Nämnde skriver fram en önskan om att det ska bli tydligare i strategin att kommunledningskontoret har huvudansvar för strategin.	<p>Strategin är allas gemensamma angelägenhet. Kommunledningskontoret är en part av många med sina ansvarsområden, men huvudansvaret är allas. Omarbetning har delvis gjorts med tydligare skrivningar om att ansvaret ligger på hela kommunkoncernen.</p>
Samhällsbyggnadsnämnden	Nämnden föreslår inga förändringar då strategin primärt fokuserar insatser som rör de direkta mötet och arbetet med individer såsom utbildnings-, social-, och omsorgsförvaltningen.	Ingen åtgärd.
Servicenämnden	Aktiviteter, prioriteringar och planering av dessa bör tas fram i nära samarbete med förvaltningarna .	Strategin anger att det tydligt ska framgå i både nämnder och styrelsers årliga verksamhetsplaner vad de ska göra i förhållande till strategin.
	Viktigt att de centralt anställda strategerna vid kommunledningskontoret också är med ute i verksamheterna .	Strategin talar inte om centralt anställda strateger som grupp. Däremot beskrivs kommunens brotts- och våldsförbyggande funktion som en nyckelroll. Förtydligande

		görs inte i strategin kring centrala strategers närvaro ute i verksamheterna.
Socialnämnden	Hedersrelaterat våld föreslås bli ett separat fokusområde.	Hedersrelaterat våld omnämns i strategin och utesluts därmed inte. Däremot lyfts det inte in som ett separat fokusområde.
	Strategin behöver vara så tydlig och konkret att den är möjlig att bryta ner på förvaltnings- och verksamhetsnivå för att kunna ta ansvar direkt och indirekt.	Se tidigare svar om ansvarsfördelning.
	Strategins formuleringar behöver förtydligas så att även män och pojkar som upplever våld i nära relation tydligt omfattas .	Enkel justering har gjorts så att det tydligare ska framkomma att alla kön inkluderas.
	Ytterligare förtydligande om att personer med funktionsnedsättning inkluderas i strategin.	I strategin nämns kvinnor med funktionsnedsättning. Dock kan skrivningen skapa en exkludering av övriga grupper med funktionsnedsättning varför förtydligande har gjorts. Ny skrivning gjord. ”Personer med funktionsnedsättning och bland dem särskilt kvinnor”.
	Att det andra fokusområdet (sida 2) kompletteras med ”och barn och unga som bevittnat/upplevt våld”.	Det andra fokusområdet kompletteras inte med formulering om barn och unga som bevittnat/upplevt våld när gruppen omnämns på andra sätt i strategin. Det är viktigt att beakta barn och ungdomar som grupp och det kommer att bli centralt som del i åtgärdsplanen.
	Förtydligande av brottsoch våldsförebyggande funktion (sida 3).	Beskrivningen av kommunens brotts- och våldsförebyggande

		funktion anses tillräckligt tydlig.
	Det latenta våldet måste också nämnas. Gäller första stycket på sida fyra.	Synpunkten har beaktats och skrivit in.
	Stalking nämns i ungas relationer. Behöver förtydligas att det även gäller i vuxnas relationer.	Förtydligande har gjorts.
	Att det under rubriken ”Särskilt sårbara grupper med svagt samhälleligt skydd mot våld” (sida 5) blir en förtydligande komplettering avseende individer som lever i en kontext där hedersnormer finns. En mer genusneutral skrivning önskas också (se 7 §, sid 5 i SOSFS 2014:4) avseende särskilda behov som en våldsutsatt kan ha.	Justering har blivit gjord avseende delen om individer som lever i en kontext där hedersnormer finns. Gruppen har lyfts fram som särskilt sårbar grupp. Avseende mer genusneutral skrivning har förändringar gjorts för att möta förslaget, men en poäng med strategin är att lyfta kvinnors utsatthet varför skrivningar om kön fortfarande finns kvar.
	Förtydligande behövs avseende användningen av verktyget ESTER (sida 6).	Punkten om ESTER är borttagen i den omarbetade strategin.
	Att i fjärde punkten under rubriken ”Kunskap och kompetens om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation” (sida 9) även få med ”var och hur man kan få hjälp” .	Justering gjord enligt förslaget.
	Att återkopplingen av socialförvaltningens synpunkter även görs muntligt av den övergripande processledaren inom våld i nära relation.	Kort dialog har förts med Socialförvaltningen.
Södermöre kommundelsnämnd	Strategin behöver tydliggöra Södermöre kommunalnämnds ansvar . Detta då stöd och samarbete krävs med fackförvaltningarna för	Se punkter ovan som adresserar frågan om ansvar.

	genomförande av aktiviteter.	
	Hedersrelaterat våld vara ett fokusområde i strategin.	Se punkter ovan om hedersrelaterat våld. Temat lyfts inte fram som ett fokusområde.
Utbildningsnämnden	Det bör finnas gemensamma rutiner för kvalitetssäkringar oavsett förvaltning för både primär och sekundärpreventiva insatser.	Det anges tydligt i strategin att uppföljning sker i ordinarie delårs- och årsrapportering.
	Både identifiera unga som säljer sex och stötta och skydda dem.	Justering är gjord enligt förslaget.
Kalmarsunds gymnasieförbund	Ser gärna att strategin uppdateras med en skrivning om den nationella ändringen av kursplanen sexualitet, samtycke och relationer. Detta då kursplanen tar upp stora delar av det som lyfts fram i strategin.	Justering är gjord där de förstärkta skrivningarna i läroplanen kort nämns i ingressen till fokusområdet ”Motverka våld i ungas parrelationer”.
Länsstyrelsen Kalmar län	Inga synpunkter.	Igen åtgärd.
Region Kalmar län	Inga synpunkter.	Ingen åtgärd.
Kalmar Zontaklubb	Möjligen går det att utveckla det ansvar män och pojkar har gällande engagemang ytterligare. Det är viktigt att detta ansvar framgår på ett tydligt sätt.	Det är viktigt att män och pojkar engagerar sig i frågan vilket anges i de första sidorna av strategin. Bedömningen görs att skrivningen är tydlig nog.
	Beträffande definitionen ”mäns våld mot kvinnor” kan det vara svårt att förstå vad den omfattar. Det sker en uppräknings där sexualiserat våld och sexuella trakasserier särskilt nämns. Våld omfattar ju även dessa typer av våld så frågan är varför dessa anges särskilt? Det skrivs också att ”mäns våld mot kvinnor omfattar”,	Justering gjord där det förtydligats att punkterna är exempel.

	<p>inte att ”det kan omfatta” eller ”är exempel på”. Den skrivningen leder till en snäv tolkning av definitionen av mäns våld mot kvinnor. För att undvika missförstånd föreslås att kommunen i stället lutar sig mot den definition av våld som angavs initialt dvs att våldet kan vara både fysisk, psykisk, sexuell, ekonomisk eller i försummelse.</p>	
	<p>Beträffande definitionen ”våld i ungas nära relationer” föreslås även här att man inte har en uppräknig av vissa typer av våld utan att man lutar sig mot den initiala beskrivningen. Allt för att läsaren inte ska få uppfattningen att det som inte nämns i uppräknigarna är inte våld.</p>	<p>Justering gjord genom att lyfta fram att det handlar om exempel.</p>
	<p>Under rubriken ”Våldsförebyggande arbete” bör möjligen åtgärden om att förstärka insatser av situationell karaktär förtydligas så att innebörden blir klarare.</p>	<p>En tydligare förklaring av ordet situationell har skrivits fram i strategin genom att exemplifiera med insatser.</p>
	<p>Under rubriken ”Tidig upptäckt av våld samt stärkt skydd och stöd för våldsutsatta” saknas skrivningar om skolornas möjligheter och ansvar till både upptäckt och stöd.</p>	<p>Ett förtydligande har gjorts avseende detta i ingressen till fokusområdet. Dock lyfts ingen separat punkt fram utifrån att skolans roll finns med i andra delar av strategin.</p>
	<p>Under rubriken ”Motverka våld i ungas parrelationer” kan det möjligen tilläggas angelägenheten att i någon av punkterna särskilt inkludera kunskapen om porrens inverkan på de ungas relationer. Även hur porren skadar även vuxnas relationer, borde</p>	<p>Gällande porrens inverkan på ungas relationer har detta efter omskrivning lyfts fram i ingressen till fokusområdet.</p> <p>Gällande vuxnas så ses detta som del i det sexualiserade våldet som omnämns. Där har också</p>

	framgå i något av fokusområdena.	ett kort förtydligande gjorts.
	Under rubriken ”Tidiga insatser riktat till personer som utövar våld och kontroll i sina relationer” bör punkten om att förbättra förutsättningar för självhjälpsverksamhet förtydligas så det framgår vad som avses.	Justering gjord med omformulering att det handlar om att förbättra förutsättningarna för olika typer av hjälpverksamhet.
	Under rubriken ”Kunskap och kompetens om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation” bör punkten om kunskap och utveckling av metoder för våldsutövare omformuleras så att det framgår att det är åtgärder för att motverka fortsatt våld av en våldsutövare som åsyftas och inget annat.	Justering gjord enligt förslaget.
Kvinnojouren och ungdomsjouren Kalmar	Under rubriken om ungas parrelationer bör begreppet ”vårdnadshavare” läggas till utöver ”föräldrar”. Alternativt att ”vårdnadshavare” ersätter ordet ”föräldrar”.	Justering är gjord. Ordet ”förälder” bytt till ”vårdnadshavare”.

//Melker Labory
Samordnare brottsförebyggande arbete

Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation 2022–2026.

Det är viktigt att förebygga och motarbeta allt våld, oavsett vem som utövar det och var det sker. Statistik visar dock tydligt att män och kvinnor drabbas olika av våld och att män är överrepresenterade som våldsutövare.

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt brott, ett brott mot de mänskliga rättigheterna¹ och i sin förlängning ett folkhälsoproblem och demokratiproblem. Konsekvenserna påverkar levnadsvillkor och livskvalitet för de som drabbas, men även samhället i stort.

Likt både regeringens strategi och Länsstyrelsens regionala handlingsplan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor² inkluderar Kalmar kommuns strategi, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. De delar i strategin som avser prostitution och människohandel för sexuella ändamål tar sin utgångspunkt i den nationella handlingsplanen³ mot prostitution och människohandel. Insatser kopplat till hbtqi-personers utsatthet tar sin utgångspunkt i regeringens handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.⁴

Strategin för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation 2022 - 2026 är ett styrdokument för hela kommunkoncernen och ska implementeras i ordinarie verksamhet. Arbetet ska genomföras utifrån ett samhälls-, verksamhets- och arbetsgivarperspektiv.

Så långt det är möjligt ska även strategins innehåll tillämpas i uppdrag till och i samarbeten med andra organisationer.

Strategin är en angelägenhet för hela kommunkoncernen och alla verksamheter har ett ansvar att arbeta med frågan.

¹ FN:s deklARATION om mänskliga rättigheter, Kvinnokonventionen (CEDAW), Deklarationen om avskaffande av våld mot kvinnor, Barnkonventionen samt Agenda 2030

² En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. (Utdrag ur Makt, mål och myndighet - feministisk politik för en jämställd framtid Skr 2016/17:10) Regional handlingsplan för Kalmar län 2021–2023.

³ Nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel. (Bilaga till regeringsbeslut 2018-02-08 nr 11:1)

⁴ Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Regeringskansliet, Arbetsdepartementet 2021.

Strategiska fokusområden

Huvudmålet för strategin är att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation ska upphöra. Genom ett effektivt arbete förväntas den bidra till genomförandet av nationella och lokala mål, här avses bland annat det övergripande jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, samt delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Strategin ska också bidra till att hela Kalmar kommunkoncernen, säkerställer respekt för Sveriges internationella åtaganden inom området.

Insatser mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation har bedrivits och utvecklats under många år. Många gånger genom initiativ och påtryckningar från kvinnojourer och andra idéburna organisationer.

Trots ett mångårigt arbete är våldet fortfarande omfattande och kostsamt. Tidigare insatser har i hög utsträckning dominerats av försök att hantera våldets konsekvenser snarare än dess orsaker. Kalmar kommuns ambition är att upprätthålla och fortsätta att förbättra insatserna för de som utsätts, men också att arbeta mer förebyggande och främja metoder och förhållningssätt för att förhindra att våld utövas.

För att förhindra att våld utövas och upprepas krävs effektiva åtgärder och ett bredare engagemang av män och pojkar. Män och pojkar måste ta ett större ansvar för att göra upp med normer som rättfärdigar våld, köp av sexuella tjänster och andra begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval.

Utifrån tidigare erfarenheter, det aktuella kunskapsläget, nationella och regionala styrdokument och överenskommelser fokuserar Kalmars strategi på sex fokusområden. Med varje fokusområde följer ett antal insatser.

Fokusområden

- Våldsförebyggande arbete
- Tidig upptäckt av våld samt stärkt skydd och stöd för våldsutsatta
- Motverka våld i ungas parrelationer
- Tidiga insatser riktat till personer som utövar våld och kontroll i sina relationer
- Kunskap och kompetens om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer
- Samverkan med myndigheter, föreningsliv och övriga aktörer

Kalmar kommunkoncern ska som organisation vara en lokal förebild genom ett sammanhållet och metodiskt utvecklingsarbete med aktiviteter som bidrar till visionen, ett Kalmar fritt från våld.

Ansvar och organisation

Ansvar för att genomföra insatser delas av hela kommunkoncernen med sina nämnder och styrelser. Det ska tydligt framgå i nämndernas och styrelsernas verksamhetsplaner varje år vad de ska göra utifrån den kommunövergripande strategin både utifrån den egna verksamhetens ansvarsområden och arbetsgivaransvaret.

Uppföljning av verksamheternas arbete enligt strategin sker i ordinarie delårs- och årsrapportering.

Bolagens arbete hålls samman genom Kalmar kommunbolag AB. Uppföljning av bolagens arbete sker i ordinarie delårs- och årsredovisning.

Ledning, samordning, kommunikation, uppföljning och utvärdering av strategin åligger kommunledningskontoret.

Tillsammans med berörda nämnder, förvaltningar och samverkanspartners ansvarar kommunledningskontoret för att gemensamma åtgärder, utöver de verksamhetsspecifika tas fram och genomförs.

Brotts- och våldsförebyggande funktion har en nyckelroll när det gäller kunskapsutveckling inom kommunens verksamheter och i arbetet med att engagera alla förvaltningar i ett strategiskt och kommunövergripande arbete och skapa en strukturerad samverkan.

Funktionen är sakkunnig och stöttar politiker och personal med aktuell information både externt och internt, lokalt och nationellt, samt implementerar och reviderar den kommunövergripande strategin.

Definitioner och avgränsningar

Våld är en handling riktad mot en annan person som smärftar, skrämmer eller kränker och får personen att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill. Våld är en funktionell handling, som har ett mål – att påverka andra personer. Våldet kan vara av fysisk, psykisk, sexuell, ekonomisk karaktär eller uttryckas i försummelse. Det kan även vara latent vilket innebär att det inte alltid uttrycks via handlingar och ord utan att det snarare upplevs som en känsla och stämning där våldets närvaro är underförstått. Även en outtalad risk för våld utgör en påverkan och är därför att betrakta som en form av våld.

Mäns våld mot kvinnor⁵ är ett samlingsbegrepp för det våld som till största delen utövas av pojkar och män, och som drabbar flickor och kvinnor oproportionerligt hårt. Mäns våld mot kvinnor omfattar till exempel:

- Våld i nära relation
- Hedersrelaterat våld och förtryck inklusive tvångsgifte och kvinnlig könsstympning⁶
- Sexualiserat våld där även pornografins påverkan inkluderas
- Sexuella trakasserier
- Kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi som syftar till att reproducera föreställningar om kvinnors underordning
- Sex mot ersättning (sexköp)
- Människohandel för sexuella ändamål

Våld i nära relation innefattar allt våld mot närstående (om det finns en relation eller har funnits alternativt en förväntan om) såväl barn som vuxna oavsett kön. Här inkluderas även barn som bevittnar våld samt hedersrelaterat våld och förtryck. Våld i nära relation domineras av mäns våld mot kvinnor och är ett hinder för jämställdhet mellan män och kvinnor.

Våld i ungas nära relationer är det våld som framför allt finns i ungas parrelationer. Det kan till exempel innefatta hot, kontroll, fysiskt våld, kränkningar och ”stalking” som är riktade mot den man är eller har varit ”ihop med” inom ramen för en nuvarande eller tidigare romantisk relation. Detta är våldsföreteelser som även finns i vuxna parrelationer, men begreppet ”våld i ungas nära relationer” tydliggör att det handlar om en av vuxna ofta förbisedd våldsdimension. Liksom för vuxna handlar det bland annat om fysiskt, psykiskt och/eller sexuella handlingar utförda ansikte till ansikte eller med hjälp av digitala medier, och som sker oberoende av kön och sexualitet.

⁵ Definition våld mot kvinnor (FN:s deklARATION om avskaffande av våld mot kvinnor, 1993) Varje könsrelaterad handling som resulterar i, eller sannolikt kommer att resultera i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller sådant lidande för kvinnan, innefattande hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller i det privata livet.

⁶ Definition av hedersrelaterat våld och förtryck (regeringens skrivelse 2007/08:39) Hedersrelaterat våld och förtryck har sin grund i kön, makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa. Synen på kyskhet och oskuld står i fokus och familjens rykte och anseende är centralt. Både flickor och pojkar, kvinnor och män påverkas, men kontrollen och förtrycket riktas främst mot flickor och kvinnor. Unga hbtqi – personer och personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta. Hedersförtryck förekommer inom många kulturer och religioner

Särskilt sårbara grupper med svagt samhälleligt skydd mot våld omfattar människor som av olika anledningar löper större risk att utsättas för våld, alternativt inte har tillgång till likvärdigt stöd vid våldsutsatthet som befolkningen i övrigt. Grupper med generellt svagt samhälleligt skydd mot våld definieras i denna strategi som:

- Barn som utsätts för att bevittna våld i nära relation
- Hbtqi-personer och bland dem särskilt ungdomar
- Individer med bristande kunskap i svenska språket och kunskap om det svenska samhället
- Individer som lever i en kontext där hedersnormer finns
- Individer i prostitution
- Hemlösa och bland dem särskilt kvinnor
- Personer med funktionsnedsättning och bland dem särskilt kvinnor
- Kvinnor i missbruk
- Unga och äldre kvinnor

Fokusområden och insatser

Våldsförebyggande arbete

För att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation ska upphöra krävs insatser som förebygger att våldet från första början. I genomförandet ska fokus sättas på den eller de som utövar eller löper risk att utöva våld och dem som har bäst förutsättningar att stoppa det.

Under perioden 2022–2026 ska Kalmar kommun arbeta våldsförebyggande genom att:

- Bedriva ett systematiskt arbete enligt modellen ”En kommun fri från våld” (EKFFV), inom vars ram det våldspreventiva arbetet i kommunkoncernen samordnas och följs upp.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med övriga verksamheter
- Samordna det våldsförebyggande arbetet med andra preventionsområden.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med socialförvaltningen
- Implementera strukturerade universella våldspreventiva program i skolan och fritidsverksamhet för barn och unga. Till exempel Mentors in Violence Prevention (MVP).
Ansvar: Utbildningsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning, Kalmarsunds Gymnasieförbund och Kultur- och fritidsförvaltningen
- Utgå från evidensbaserade riskfaktorer och intensifiera insatser till våldsutövare med höga risker för återfall i det återfallsförebyggande arbetet.
Ansvar: Socialförvaltningen i samverkan med Utbildningsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning, Kalmarsunds Gymnasieförbund och Kultur- och fritidsförvaltningen
- Förstärka insatser av situationell karaktär som syftar till att försvåra våldsbrott i den offentliga miljön. Det vill säga insatser som fokuserar att förändra den fysiska miljön. Det kan till exempel handla om att förbättra belysning eller sätta upp övervakningskameror.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med Serviceförvaltningen och Kalmarhem

- Utforma det universella våldsförebyggande arbetet så det omfattar olika grupper, samt tar hänsyn till hur normer kring maskulinitet, kvinnor och flickors och hbtqi-personers självbestämmanderätt formas i olika sammanhang.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med Utbildningsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning, Kalmarsunds Gymnasieförbund och Kultur- och fritidsförvaltningen
- Genomföra insatser för att påverka attityder till sexköp och pornografi.
Ansvar: Socialförvaltningen i samverkan med Utbildningsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning, Kalmarsunds Gymnasieförbund och Kultur- och fritidsförvaltningen

Tidig upptäckt av våld samt stärkt skydd och stöd för våldsutsatta

Vuxna och barn som utsätts för våld av närstående kan uppleva många hinder för att berätta om utsattheten och söka stöd. Insatser för upptäckt och tillgång till stöd behöver nå alla grupper i samhället och utvecklas på flera arenor. Exempelvis kan kommunens många arbetsplatser ge ett tryggt stöd för den som är utsatt och motivera våldsutövare till behandling. Kommunens chefer kan bidra till ett förtroendefullt arbetsklimat där medarbetare kan prata om utsatthet och få stöd i sin situation. Att uppmärksamma våld i nära relation handlar i det avseendet om att ha ett personalpolitiskt perspektiv där omtanke om medarbetaren är i fokus. Det behövs även insatser till barn som drabbas av våld i hemmet. Insatser till barn kan samtidigt förebygga våld på både kort och lång sikt. De kan alltså vara både primär- och sekundärpreventiva, dvs. både motverka att barn som vuxna själva blir våldsutövare och förebygga upprepning av det våld som barnen upplever. När det kommer till att barn utsätts för och bevittnar våld finns det en extra skyldighet att agera och bland annat skola och förskola har möjlighet att både upptäcka och stötta i ett tidigt skede.

Under perioden 2022–2026 ska Kalmar kommun arbeta aktivt och systematiskt för att öka upptäckten av våld, liksom utsatthet med anknytning till prostitution genom att:

- Synliggöra alla former av våld i både intern och extern information.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med alla verksamheter
- Tillhandahålla lättillgänglig information om stöd och skydd, med särskilt fokus på särskilt sårbara grupper i den egna verksamheten.
Ansvar: Socialförvaltningen, Omsorgsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning och Kultur- och fritidsförvaltningen
- Implementera frågor om våld enligt standardiserande metoder i relevanta verksamheter och sammanhang.
Ansvar: Socialförvaltningen, Omsorgsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning och Kommunledningskontoret
- I rollen som arbetsgivare/huvudman ska Kalmar kommun vid misstanke om våld alltid informera om stödinsatser till både utsatta och våldsutövare.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med alla förvaltningar och bolag

- Implementera rutiner och tillhandahålla chefsstöd vid misstanke om att medarbetare utövar eller utsätts för våld i nära relation.
Ansvar: Kommunledningskontoret
- Kvalitetssäkra likvärdigt stöd och skydd för utsatta eller individer i risk för utsatthet för våld. Särskilt fokus ska läggas på grupper i särskilt sårbara situationer som hemlöshet, missbruk, sjukdom, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, bristande språkfärdigheter, ålder eller närståendes värderingar kring självbestämmande över relationer och sexualitet.
Ansvar: Socialförvaltningen i samverkan med Omsorgsförvaltningen, Södermøre kommunaldelsförvaltning och Utbildningsförvaltningen
- Utveckla arbetet för att tidigt identifiera unga som säljer sex samt stöd och skydd för utsatta
Ansvar: Kultur- och fritidsförvaltningen, Socialförvaltningen, Södermøre kommunaldelsförvaltning, Utbildningsförvaltningen och Kalmarsunds gymnasieförbund

Motverka våld i ungas parrelationer

Kunskapen som finns idag gällande våld i nära relationer, liksom det förebyggande och stödjande arbetet mot detta våld, utgår oftast från ett vuxenperspektiv. Därför riskerar våld i ungas egna parrelationer att inte uppmärksammas tillräckligt. Våld i ungas parrelationer är allvarligt. Många saknar tillräcklig kunskap om den här typen av våld, både myndigheter, vuxna som möter unga i sitt arbete och föräldrar, men även de unga själva. Forskning pekar på att yngre kvinnor utgör den grupp som är allra mest utsatta för våld i nära relation och inom den särskilt våldsutsatta hbtq-gruppen är unga bisexuella kvinnor mer utsatta för våld än andra. Det är också unga kvinnor och flickor som är särskilt utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Som del i arbetet att motverka våld i ungas parrelationer är det också viktigt att lyfta fram porrens inverkan som en form av sexualiserat våld. Förstärkta skrivningar i läroplanen både i grundskola och gymnasium ligger i linje med hela strategin, men särskilt kan paralleller dras till fokusområdet att motverka våld i ungas parrelationer.

Under perioden 2022–2026 ska Kalmar kommun arbeta aktivt och systematiskt för att motverka våld i ungas parrelationer genom att:

- Genomföra breda och återkommande kampanjer om våld i ungas parrelationer, i syfte att synliggöra problematiken samt öka kunskapen om våldet och om tillgängliga stödinsatser.
Ansvar: Gemensamt för alla verksamheter som vänder sig till unga och Kommunledningskontoret
- Integrera ett hbtqi-perspektiv, hedersperspektiv och funktionshinderperspektiv i arbetet och informationen kring våld i ungas parrelationer.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med alla verksamheter som vänder sig till unga
- Genomföra särskilda satsningar för ökad kompetens, förbättrat förebyggande arbete och förbättrat stöd för unga hbtqi-personer, unga som lever med hedersrelaterat våld och förtryck samt unga med funktionshinder.
Ansvar: Gemensamt för alla verksamheter som vänder sig till unga och Kommunledningskontoret

- Inkludera frågan om våld i ungas parrelationer i den lokala brottsförebyggande samverkan med polisen.
Ansvar: Kommunledningskontoret
- Stärka möjligheten till tidig upptäckt genom att rutinmässigt ställa frågor om våld i ungas egna relationer.
Ansvar: Kalmarsunds Gymnasieförbund, Socialförvaltningen, Södermøre kommunfelsförvaltning och Utbildningsförvaltningen
- Öka vårdnadshavares medvetenhet om våld i ungas parrelationer.
Ansvar: Kalmarsunds Gymnasieförbund, Socialförvaltningen, Södermøre kommunfelsförvaltning och Utbildningsförvaltningen

Tidiga insatser riktat till personer som utövar våld och kontroll i sina relationer

Det återfallsförebyggande arbetet för personer som utsätter närstående för våld utgör en viktig del av sambällets samlade insatser för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Med hänsyn till att de som utsätter närstående för våld är en heterogen grupp behöver utbudet av insatser vara brett och ges av flera aktörer beroende på behov. Kalmar kommun ska stärka det arbetet- med de våldsutsattas trygghet i centrum. Utgångspunkten i insatsområdet är att den som utövar våld eller som är i riskzon, förstår konsekvenserna av våldet och tar ansvar för sina handlingar.

Under perioden 2022–2026 ska Kalmar kommun:

- Synliggöra stöd för våldsutövare i både interna och externa kanaler.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med alla förvaltningar och bolag
- Utveckla mötesplatser och förbättra förutsättningar för olika typer av hjälpverksamhet.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med andra aktörer

Kunskap och kompetens om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation

En avgörande utmaning i arbetet med mäns våld mot kvinnor är att kunskapen om våldets omfattning är begränsad och osäker. En annan viktig förutsättning för utveckling av arbetsätt och insatser är att de som i sitt yrke möter våldsutövare och våldsutsatta har relevant kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Förbättrad kunskap och metodutveckling är en central del av arbetet på lokal och regional nivå.

Under perioden 2022–2026 ska Kalmar kommun:

- Utveckla arbetet med lokala lägesbilder och uppföljning av insatser
Ansvar: Kommunledningskontoret
- Genomföra ett kunskaps- och kompetenslyft för lokala aktörer som på olika sätt möter barn och unga och som är anpassat efter behoven i respektive verksamhet.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med socialförvaltningen och verksamheter som möter barn och unga

- Sprida kunskap och stimulera till metodutveckling om verkningsfulla metoder för att motverka fortsatt våld av våldsutövare.
Ansvar: Socialförvaltningen
- Ge alla medarbetare, som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med människor som på olika sätt kan ha behov av hjälp, grundläggande kunskap om våld, hur det kan upptäckas och var och hur de individer de möter kan få hjälp och stöd.
Ansvar: Kommunledningskontoret
- Sprida information om kommunens ansvar och insatser inom området via hemsidan, i sociala media och som trycksak. Informationen ska finnas lättillgänglig, på flera språk, lättläst, med talsyntes och bildstöd.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med Socialförvaltningen
- Genomföra kunskapshöjande insatser om prostitution och människohandel.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med externa aktörer

Samverkan med myndigheter, föreningsliv och övriga aktörer

Samverkan mellan kommunens verksamhet, hälso-och sjukvården, myndigheter och civilsamhället är en förutsättning för ett effektivt arbete.

Under perioden 2022–2026 ska Kalmar kommun:

- Utveckla och institutionalisera samverkansforumet ”Kalmar fritt från våld”.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med lokala aktörer
- I samverkan med civilsamhället årligen genomföra aktiviteter under ”Vecka fri från våld” och 16 days of activism.
Ansvar: Kommunledningskontoret i samverkan med nätverket ”Tillsammans mot våld”
- Utveckla samverkansformer med föreningslivet med särskilt fokus på barn och unga
Ansvar: Kultur- och fritidsförvaltningen
- Verka för att utveckla och stärka samverkan med hälso-och sjukvården för att därigenom öka tillgången till kvalitativa insatser för våldsutövare.
Ansvar: Socialförvaltningen i samverkan med Omsorgsförvaltningen
- Stärka samverkan med kvinnojouren genom idéburet offentligt partnerskap.
Ansvar: Kommunledningskontoret och Socialförvaltningen
- Initiera samverkan med polis och näringslivets branschorganisationer såsom hotell- och taxibranschen i syfte att öka anmälningar om brott mot förbudet mot köp av sexuell tjänst.
Ansvar: Kommunledningskontoret och Socialförvaltningen